

TEMA 20. Euharistija (II)

Sveta Misa je žrtva, jer prikazuje u današnjem liturgijskom slavlju Crkve, jedinu žrtvu našega otkupljenja, jer je njezin spomen i primjenjuje svoj plod.

12.12.2012.

1. Žrtvena dimenzija Svete Mise

1.1. U kojem je smislu Sveta Misa žrtva?

Sveta Misa *je žrtva* u svojstvenom i jedinstvenom smislu riječi, "nova" u odnosu na žrtve prirodnih religija i obrednih religija Staroga Zavjeta: Sveta Misa *je žrtva*, jer prikazuje u današnjem liturgijskom slavlju Crkve, jedinu žrtvu našega otkupljenja, jer je njezin spomen i primjenjuje svoj plod (usp. *Katekizam Katoličke crkve*, 1362-1367).

Svaki putkad Crkva slavi Euharistiju pozvana je da prihvati dar koji joj Krist prikazuje, i prema tome, da sudjeluje u žrtvi svoga Gospodina, prikazujući se s Njime Ocu za spas svijeta. Stoga se može tvrditi da je Sveta Misa žrtva Krista i Crkve.

Pogledajmo malo bolje ove vidove Euharistijskog Otajstva

1.2. Euharistija, sakramentalna nazočnost otkupiteljske žrtve Isusa Krista

Kakosmo upravo kazali, Sveta Misa je istinska i svojstvena žrtva po svojoj neposrednoj vezi –sakramentalne istovjetnosti– s jedinstvenom, savršenom i presudnom žrtvom Križa¹. Ovaj odnos je ustanovljen od Isusa Krista na Posljednjoj Večeri, kada je Apostolima predao, pod prilikama kruha i vina, *svoje prikazano Tijelo u žrtvi i svoju prolivenu Krv na otpuštenje grijeha*, anticipirajući u spomen obredu, što se povijesno dogodilo nešto kasnije, na Golgoti. Od tada Crkva, pod vodstvom i snagom Duha Svetoga, ne prestaje izvršavati zapovijed ponavljanja, koju je Isus dao svojim učenicima: „Ovo činite meni na spomen (da podsjeća na mene)“ (*Lk 22,19; 1Kor 11,24-25*). Na ovaj način 'naviješta' (uprisutnjuje riječju sakrament) 'smrt Gospodnju' (t.j., svoju žrtvu: usp. *Ef 5,2; Heb 9,26*), 'dok on ne dođe' (dakle, svoje uskrsnuće i slavno uzašašće) (usp. *1 Kor 11,26*).

Ovonaviještanje, ovo sakramentalno proglašenje Gospodinovog Uskršnjeg Otajstva, je od važnog značenja, jer ne samo da se predstavlja *u znaku ili u liku* otkupiteljska žrtva Kristova, nego se istinski i uprisutnjuje: uprisutnjuje se njegova Osoba i komemorativni spasonosni događaj. *Katekizam Katoličke Crkve* to izražava na slijedeći način: „Euharistija je spomen Kristova Vazma, sakramentalno uprisutnjuje i prinos njegove jednicate žrtve u bogoštovlju Crkve koja je njegovo Tijelo“ (KKC, 1362).

Zbog toga, kada Crkva slavi Euharistiju posvećenjem kruha i vina u Tijelo i Krv Kristovu, uprisutnjuje se ista Žrtva na Golgoti, sada proslavljena; isti Svećenik Isus Krist; isti čin žrtvenog prinosa (prvobitni prinos Križa) nerazdvojivo ujedinjen s Kristovom sakramentalnom prisutnošću; prinos suvremen uvijek u uskrsnulom i proslavljenom

Kristu². Mijenja se jedino vanjsko očitovanje ove predaje: na Kalvariji posredstvom muke i smrti na Križu; na Misi kroz spomen-sakrament: dvostruko posvećenje kruha i vina vezano uz Euharistijsku usrdnu molitvu (sakramentalna slika prinošenja žrtve Križa)³.

U zaključku: Posljednja Večera, Kalvarijska žrtva i Euharistija su usko povezane: Posljednja Večera bila je sakramentalna anticipacija žrtve na Križu; Euharistija, koju je tada ustanovio Isus Krist, traje kroz vjekove tamo gdje se slavi sakramentalno jedinstvena otkupiteljska žrtva Gospodinova, da bi sve generacije mogle stupiti u dodir s Kristom i primiti spasenje koje On daje čitavom svijetu⁴.

1.3. Euharistija, žrtva Krista i Crkve

Sveta Misaje žrtva Krista i Crkve, jer svaki put kada se slavi Euharistijsko Otajstvo, Crkva ima udjela u žrtvi

Gospodinovoj, ulazeći u zajedništvo s Njim –svojim žrtvenim prikazivanjem Ocu– i s dobrima spasenja koje nam je on pribavio. Čitava Crkva prikazuje i prikazana je u Kristu Ocu po Duhu Svetom. To tako potvrđuje živa crkvena predaja, kako u liturgijskim tekstovima tako u poučavanjima Otaca i Učiteljstva⁵. Temelj ove doktrine se nalazi na počelu ujedinjenja i suradnje između Krista i udova njegova Tijela, jasno iznijeto na II Vatikanskom Koncilu: „U ovo toliko značajno djelo, kojim je Bog savršeno proslavljen i ljudi posvećeni, Krist združuje sa sobom svoju ljubljenu Zaručnicu Crkvu“⁶.

Crkva prinosi žrtvu s Kristom

Sudjelovanje Crkve –Naroda Božjeg, hijerarhijski ustrojenog– u prikazivanju euharistijske žrtve ovlašteno je Isusovom zapovijedi: „ovo činite meni na spomen (kao moj spomen)“ i odražava se u liturgijskoj

formuli „*memores...offerimus... (tibi Pater)... dajući hvalu... ovu žrtvu*“, često korištena u usrdnoj Euharistijskoj Molitvi Stare Crkve⁷, kao i sada u suvremenim Euharistijskim molitvama⁸.

Kao štosvjedoče euharistijski liturgijski spisi, vjernici nisu obični promatrači bogoštovnog čina koji je obavio svećenik; svi oni mogu i trebaju sudjelovati u prinosu euharistijske žrtve, jer su snagom krštenja bili pridruženi Kristu i oblikuju dio „roda izabranog, kraljevskog svećenstva, svetoga puka, Naroda stečenog da naviješta silna djela Onoga koji ga iz tame pozva k divnom svjetlu svojemu“ (1Pt 2,9); to će reći novog Božjeg Naroda u Kristu, koji je On sam ponovno združio oko sebe, da s jednog kraja zemlje do drugog prinosi svojem imenu savršenu žrtvu (usp.*Mal* 1, 10-11). Vjernici ne prikazuju samo duhovno bogoštovlje

prinosa vlastitih djela i cijelog svog bitka, već i –u Kristu i s Kristom– Žrtvu čistu, svetu i neokaljanu. Sve ovo prinosi služba općeg svećenstva vjernika u Euharistiji.

Između prikazanja Crkve i onog Kristovog nema uspoređivanja bez istovjetnosti. Vjernici ne prikazuju drukčiju žrtvu od one Kristove, jer sjedinjenjem s Njime omogućuju da svojem prikazivanju pridruži i prikazivanje Crkve, tako da prikaz Crkve postaje isti prikaz Krista. I On, Isus Krist, je taj koji prikazuje duhovnu žrtvu vjernika, suobličenu s njegovom. Odnos među ovim dvjema vidovima ne može se okarakterizirati ni kao postavljanje jedno uz drugo, niti kao slijed, već kao prisutnost jednog u drugom.

Crkva se prikazuje s Kristom

Crkva, u jedinstvu s Kristom, ne prikazuje samo euharistijsku žrtvu, nego i sebe prikazuje u Njemu, jer

kao što je Tijelo, i Zaručnica je nerazdvojivo pridružena svojoj Glavi i svojem Zaručniku.

Učenje Otaca je posve jasno u odnosu na ovo. Za sv. Ciprijana, *Prikazana Crkva* (nevidljiva žrtva vjernika) je predstavljena liturgijskim prikazivanjem darova kruha i vina pomiješanog s nekoliko kapi vode, kao materija Žrtve Oltara⁹.

Za sv. Augustina je jasno da je u Žrtvi Oltara cijela Crkva prikazana sa svojim Gospodinom, i da se to manifestira u samom sakramentalnom slavlju: „Ovaj grad, potpuno otkupljen, to jest, zajednica i društvo svetih, prikazana je Bogu kao sveopća žrtva po Velikom Svećeniku koji se, poput roba, žrtvovao za nas u svojoj mucij, da učini od nas tijelo tako slavne Glave... Slična je žrtva kršćana: 'tako smo mi, mnogi, jedno Tijelo u Kristu' (*Rim 12,5*). Crkva slavi ovo

otajstvo u sakramentu oltara, dobro znanom vjernicima, gdje se vidi da se u onom što ona prikazuje, prikazuje sama sebi“¹⁰. Za sv. Grgura Velikog je slavljenje Euharistije poticaj da oponašamo Gospodinov primjer, prikazujući naš život Ocu kao što je to učinio Isus; na ovaj način nam dolazi spasenje koje proizlazi od Križa Gospodnjega: „Potrebno je da, kada slavimo ovu euharistijsku žrtvu, prikazujemo sebe Bogu skrušena srca, jer koji slavimo otajstva muke Gospodnje moramo se povoditi za onim što činimo. I hostija će zauzeti naše mjesto pred Bogom onda, ako mi učinimo hostije od samih sebe“¹¹.

Sama euharistijskaliturgija ne izostavlja istaknuti sudioništvo Crkve, djelovanjem Duha Svetoga, u Kristovoj žrtvi: „Upravi svoj pogled na prikaz tvoje Crkve, i prepoznaj u njoj Žrtvu po čijem prinosu dopuštaš da zadobijemo tvoje prijateljstvo, i

okrijepljeni Tijelom i Krvlju tvoga Sina te ispunjeni Duhom Svetim, oblikujemo u Kristu jedno Tijelo i jedan Duh. Da nas On preoblikuje u stalan prinos...“¹². Slično se moli u Euharistijskoj molitvi IV: „Pogledaj, Gospodine, na žrtvu koju ti sam pripravi Crkvi svojoj i dobrostivo daj da svi pričesnici ovog jednog kruha i kaleža, Duhom Svetim sabrani u jedno tijelo, u Kristu postanu živa žrtva na hvalu slave tvoje“.

Sudjelovanje vjernika, sastoji se prije svega u unutarnjem sjedinjenju s Kristovom žrtvom, uprisutnjeno nad oltarom, zahvaljujući službi svećenika. Nikako se ne može kazati da vjernici 'koncelebriraju' sa svećenikom¹³, budući da samo svećenik vrši službu *u osobi Glave Kristove*. Ali koji se okupljaju žrtvenom slavlju u zajedničkom su svećenstvu, primljenom po krštenju. Ovo nutarnje sudioništvo se mora odraziti vanjskim sudjelovanjem: u

pričesti (u stanju milosti), u odgovorima i u molitvama koje vjernici mole sa svećenikom; u držanju tijela; i povremeno, sudjelujući u nekim obredima, kao što je čitanje ili molitva vjernika. Što se tiče suvremenog Učiteljstva, dovoljno je citirati tekst *Katekizma Katoličke Crkve*: „Euharistija je ujedno i žrtva Crkve. Crkva, koja je Tijelo Kristovo, sudionica je u žrtvi svoje Glave. I sama biva sva prinesena zajedno s Kristom. Ona se pridružuje njegovu zauzimanju kod Oca za sve ljude. U Euharistiji Kristova žrtva biva i žrtvom udova njegova Tijela. Život vjernika, njihova hvala, patnja, molitva, njihov rad, sjedinjeni su s Kristovima i s njegovom potpunom žrtvom i tako poprimaju novu vrijednost. Kristova žrtva prisutna na oltaru pruža svim kršćanskim naraštajima mogućnost da se sjedine s njegovom žrtvom.“ (KKC, 1368).

Tekizloženo učenje ima temeljnu važnost za kršćanski život. Svi vjernici su pozvani imati udjela u Svetoj Misi, obavljajući svoje kraljevsko svećenstvo, naime, s nakanom prikazati vlastiti život bez mrlje grijeha prema Ocu, s Kristom, neokaljanom Žrtvom, u egzistencijalno-duhovnoj žrtvi, obnovivši u njoj sa sinovskom ljubavlju i sa zahvalnošću sve ono što su od Njega primili. Na ovaj način božansko milosrđe —izvor trojstvene ljubavi, koje djeluje kod slavljenja Euharistije— preobrazit će sav njihov život.

Vjernicimoraju tražiti da Sveta Misa bude stvarno *središte i korijen njihova nutarnjeg života*¹⁴, usmjerujući prema njoj cijeli svoj dan, posao i sve svoje aktivnosti. Ona je glavno očitovanje 'svećeničke duše'. Na ovoj crti nas sv. Josemaría opominje „Gledaj postići da Sveta Žrtva Oltara bude središte i korijen

tvoga nutarnjeg života, tako da se cijeli dan pretvara u bogoštovni čin – produžetak Mise na kojoj si bio i priprema za slijedeću–, koji se nastavlja strelovitim molitvama, u posjećivanju Presvetog Sakramenta, u prikazivanju svojeg profesionalnog rada i svog obiteljskoga života...“¹⁵.

Mise bez sudjelovanja puka, imaju također javno i društveno obilježje. Njihovi učinci se šire na svakom mjestu i vremenu. Odatle značajna prikladnost da svećenici služe svetu misu u sve dane, i kada ne može biti sudjelovanja vjernika¹⁶.

2. Ciljevi i plodovi Svete Mise

Sveta Misa, čim je sakramentalno predočenje Kristove žrtve, ima iste *ciljeve* kao žrtva Križa¹⁷. Ovi ciljevi su: štovateljski (slavljenje i klanjanje Bogu Ocu, po Sinu, u Duhu Svetomu); euharistijski cilj (zahvaljivanje Bogu što nas je stvorio i otkupio); pomirba (dati zadovoljštinu Bogu za naše

grijehe); i prošnja (moliti Boga za njegove darove i njegove milosti). Ovo se izražava raznim molitvama koje su dio liturgijskog slavlja Euharistije, posebno u Slavi i Vjeronanju, u raznim dijelovima Anafore ili u Euharistijskoj molitvi (Prefacija, Svet, Epikleza, Spomeni, Zagovori, finalni Hvalospjev), u Očenašu, i u tipičnim molitvama na svakoj misi: Skupna Molitva, Molitva nad prinosima, Molitva poslije Pričesti.

Pod *plodovima* Mise, podrazumijevaju se učinci koje spasonosna snaga Križa, uprisutnjena u euharistijskoj žrtvi, rađa u ljudima, kada ju prihvaćaju slobodno, i s vjerom, nadom i ljubavlju prema Otkupitelju. Ovi plodovi bitno doprinose rastu posvećujuće milosti i intenzivnijem životnom uobličenju s Kristom, prema specifičnom načinu koji nam Euharistija pruža.

Takvi plodovi svetosti ne utvrđuju se kod svih koji sudjeluju u euharistijskoj žrtvi; oni će biti veći ili manji ovisno o sudjelovanju svakog pojedinca u liturgijskom slavlju i u mjeri njegove vjere i pobožnosti. Prema tome, imaju različitog udjela u plodovima Svete Mise: cijela Crkva; svećenik koji služi misu i oni koji udruženi s njim, sudjeluju u euharistijskom slavlju; oni koji sudjeluju, duhovno se sjedinjuju sa svećenikom koji slavi; i oni za koje se služi sveta Misa, bilo za žive ili pokojne¹⁸.

Kada svećenik primi dar, da plodove svete Mise prikaže na određenu nakanu, on je to dužan učiniti¹⁹.

Ángel García Ibáñez

Temeljna bibliografija

Katekizam Katoličke Crkve,
1356-1372.

IVAN PAVAO II, Enc. *Ecclesia de Eucharistia*, 17-IV-2003, 11-20

BENEDIKT XI, Ex, Ap. *Sacramentum caritatis*, 22-IV-2007, 6-15; 34-65.

KONGREGACIJA ZA BOGOŠTOVLJE I DISCIPLINU SAKRAMENATA, *Upute Redemptionis Sacramentum*, 25-III-2004, 36-47; 48-79.

Preporučeno štivo

Sv. Josemaría, Homilija *Euharistija, otajstvo vjere i ljubavi*, u *Susret s Kristom*, 83-94.

J. RATZINGER, *La Eucaristia centro de la vida. Dios está cerca de nosotros*, Edicep, Valencia 2003, 29-44; 45-60; 61-80.

J.ECHEVARRÍA, *Euharistija i kršćanski život*, Rialp, Madrid 2005, 49-80; 153-240.

A.GARCÍA IBÁÑEZ, *Sveta Misa, središte i korijen kršćanskog života*, „Romana“15 (1999), 148-165.

J.R. VILLAR – F.M. AROCENA – L. TOUZ, *Euharistija*, u C.IZQUIERDO (dir.), *Teološki riječnik*, Eunsa, Pamplona 2006, 358-360.

Fusnote

¹ *Katekizam Katoličke Crkve* to objašnjava ovako: „Kristova žrtva i žrtva Euharistijska samo su *jedna žrtva*“ (KKC, 1367).

² Na ovoj liniji *Katekizam Katoličke Crkve* potvrđuje: „U liturgiji Crkve Krist označuje i ostvaruje u prvom redu svoje vazmeno otajstvo. Za svoga zemaljskog života Isus je svojim naučavanjem navješćivao i djelima predostvarivao svoje vazmeno otajstvo. Kad je došao njegov Čas, (usp. *Iv* 13,1; 17,1), on proživljuje jedini povijesni događaj koji ne prolazi: Isus umire, biva

pokopan, uskrsava od mrtvih i sjeda s desne Ocu »jednom zauvijek« (*Rim 6,10; Heb 7,27; 9,12*). To je zbiljski događaj, koji se dogodio u našoj povijesti, ali i jedinstven: svi drugi povijesni događaji zbivaju se jedanput i prolaze, tonući u prošlost. Kristovo vazmeno otajstvo, naprotiv, ne može ostati samo u prošlosti, jer on je svojom smrću uništio smrt, i zato sve što Krist jest, i sve što je učinio i pretrpio za sve ljude, ima udjela u božanskoj vječnosti te obuhvaća sva vremena i u njima se uprisutnjuje. Događaj križa i uskrsnuća *ostaje*, privlačeći sve prema životu.“ (*KKC, 1085*).

³ Sakramentalni znak Euharistije ne uzrokuje nanovo, ne proizvodi i ne reproducira uprisutnjenu stvarnost (ne obnavlja krvnu žrtvu križa, jer Krist je uskrsnuo i „smrt nad njim više ne gospodari“ (*Rim 6,9*), ni ne uzrokuje u Kristu ništa što već ne bi posjedovao u punini i konačno: ne

iziskuje nove čine žrtvovanja i žrtvenog prinosa u proslavljenom Kristu). Euharistija jednostavno uprisutnjuje već ranije postojeću stvarnost: Osoba Krista –utjelovljena Riječ, koja je bila raspeta i uskrsnula– i, u Njemu je žrtveni čin našega Otkupljenja. Sam sakramentalni znak prikazuje novi način sakramentalne prisutnosti, dopuštajući, kako ćemo poslije vidjeti, sudjelovanje Crkve u Gospodinovoj žrtvi.

⁴ U ovom smislu, II VATIKANSKI KONCIL potvrđuje: „Djelo našega otkupljenja ostvaruje se koliko se puta na oltaru slavi žrtva križa, putem koji je Krist, 'jer već je žrtvovana Pasha naša' (1 Kor 5,7)“ (Konst. *Limen gentium*,3).

⁵ Usp. KKC 1368-1370.

⁶ II VATIKANSKI KONCIL, Konst. *Sacrosanctum Concilium*, 7.

⁷ Usp. Euharistijska molitva
Apostolske predaje sv, Hipolita;
*Anáfora de Addat y Mari; Anáfora de
san Marcos.*

⁸ Usp. MISAL ROMANO, Plegaria
Eucarística I (*Unde et memores y
Supra quae*), Plegaría Eucarística III
(*Memores igitur; Respice, quaesunus e
Iose nos Tibi*); slični izričaji se
susreću u Plegarías II i IV.

⁹ Usp. SV. CIPRIJAN, *Ep.* 63,13: CSEL
3,71.

¹⁰ SV. AUGUSTIN, *De civ.Dei*, 10,6: CCL.
47,279.

¹¹ SV, GRGUR VELIKI, *Dialog.*, 4,61,1:
SChr 265,202.

¹² MISA ROMANO, III Euharistijska
molitva: *Respice, quaesumus e Ipse
nos Tibi.*

¹³ Usp. PIO XII, Carta Encíclica
Mediator Dei: DS 3850; kongregacija

za bogoštovlje i disciplinu sakramenata, Upute Redemptionis Sacramentum, 42.

¹⁴ Usp. SV. JOSEMARÍA, *Susret s Kristom*, 87.

¹⁵ Sv. JOSEMARÍA, *Kovačnica*, 69.

¹⁶ Usp. TRENTINSKI KONCIL, *Doctrina o Presvetoj Žrtvi sv. Mise*, kap. 6: DS 1747; ii vatikanski koncil, Dekret *Presbyterorum Ordinis*, 13; IVAN PAVAO II, Enc. *Ecclesia de Eucharistia*, 31; BENEDIKT XVI, Ex. Ap. *Sacramentum caritatis*, 80.

¹⁷ Ova istovjetnost ciljeva ne temelji se samo na nakani Crkve koja slavi misu, nego nadasve i sakramentalnoj prisutnosti samog Isusa Krista: u Njemu su štoviše stvarni i djelotvorni ciljevi za koje je žrtvovao svoj život Ocu (usp. *Rim* 8,34; *Heb* 7,25).

¹⁸ Primjena o kojoj govorimo –radi se o određenoj zagovornoj molitvi– ne

podnosi nikakav automatizam spasenja; spomenutim ciljevima milost ne dolazi mehanički, nego posredstvom sjedinjenja s Bogom u vjeri, nadi i ljubavi.

¹⁹ Usp. KKP, cann, 945-958. S ovom važnom primjenom, svećenik koji misi ne isključuje blagoslov euharistijske žrtve ostalim članovima Crkve, niti na čitavo čovječanstvo; jednostavno uključuje druge vjernike na poseban način.